

CARTIER POPULAR POESIS

GEORGE COȘBUC

OPERA POETICĂ

GEORGE COȘBUC, (1866-1918; n. Hordou, azi Coșbuc, Bistrița-Năsăud), poet român. Unul dintre reprezentanții marcanți ai sămănătorismului, al cărui program îl formulează în editorialul “Uniți” din nr. 1 al revistei *Sămănătorul* (1901), pe care o întemeiază împreună cu Al. Vlahuță. Editor, alături de I.L. Caragiale și I. Slavici, al revistei *Vatra* (1894); conduce, timp de un an, revista *Viața literară* (1906). Din 1908, se consacră cu prioritate activității de traducător, de sub pana lui ieșind *Don Carlos* de Schiller, *Odiseea* de Homer, *Aeneis* și *Georgice* de Vergiliu (Premiul Academiei Române) și *Divina comedie* de Dante. În poemele sale, evocă satul românesc în toate ipostazele lui, glorificând viața de zi cu zi, eternele ritmuri ale nașterii, iubirii, nuntirii, morții, precum și episoade din mitologia și istoria românească (*Balade și idile*, *Fire de tort*, *Cîntece de vitejie*). Inventator de forme poetice, este considerat poetul cu cea mai rafinată artă prozodică din poezia românească. Studii aprofundate asupra folclorului. Academician.

“Înainte de orice, G. Coșbuc rămîne un genial minutor de limbă românească. Citindu-i opera ne uimește nu invenția sau vastitatea sferei lexicale, ci extraordinara capacitate de a mula expresia uzuală românească, limba vorbită, pe cele mai diverse tipare prozodice. La nici un alt scriitor limba noastră nu are o grație mai firească, o fluență mai limpidă, o cadență mai conformă cu tilcurile înseși ale frazei.”

Ștefan Aug. DOINAȘ

CARTIER POPULAR POESIS

GEORGE COȘBUC

OPERA POETICĂ

CARTIER

CARTIER®

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.

Tel./fax: 24 05 87, tel.: 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md

Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.

Tel./fax: 210 80 51. E-mail: codexcartier@gmail.com

Difuzare:

București: Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2.

Tel./fax: 210 80 51. E-mail: codexcartier@gmail.com

Chișinău: bd. Mircea cel Bătrân, nr. 9, sectorul Ciocana. Tel.: 34 64 61.

Cărțile **CARTIER** pot fi procurate în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.

LIBRĂRIILE CARTIER

Casa Cărții Ciocana, bd. Mircea cel Bătrân, nr. 9, Chișinău. Tel.: 34 64 61.

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel./fax: 24 10 00.

Librăria Vărul Shakespeare, str. Șciusev, nr. 113, Chișinău. Tel./fax: 23 21 22.

Colecția *Cartier Popular Poesis* este coordonată de Gheorghe Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Pavel Balmuș

Coperta colecției: Vitalie Coroban

Coperta: Vitalie Coroban

Design: Valentina Ciobanu, Vitalie Coroban

Tehnoredactare: Valentina Ciobanu, Victoria Dumitrașcu

Prepress: Editura Cartier

Tipar: Combinatul Poligrafic (nr. com. 61 549)

George Coșbuc

OPERA POETICĂ

Ediție reprodusă după ediția din 2001, apărută la Ed. Cartier în colecția "Poesis".

Această ediție a apărut în 2006 la Editura Cartier. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Coșbuc, George

Opera Poetică / George Coșbuc; cop.: Vitalie Coroban. — Ch.: Cartier, 2006 (Combinatul Poligr.). — 352 p.

— (Colecția *Cartier Popular Poesis*/ coord. col. Gheorghe Erizanu).

ISBN 978-9975-79-023-9

821.135.1-1

C 73

NOAPTE DE VARĂ

Zărilor, de farmec pline,
Strălucesc în luminiș;
Zboară mierlele-n tufiș
Și din codri noaptea vine
Pe furiș.

Care cu poveri de muncă
Vin încet și scîrțîind;
Turmele s-aud mugind,
Și flăcăii vin pe luncă
Hăulind.

Cu cofița, pe îndelete,
Vin neveste de la rîu;
Și, cu poala prinsă-n brîu,
Vin cîntînd în stoluri fete
De la grîu.

De la gîrlă în pîlcuri dese,
Zgomotoși, copiii vin;
Satul e de vuiet plin;
Fumul alb alene iese
Din cămin.

Dar din ce în ce s-alină
Toate zgomotele-n sat,
Muncitorii s-au culcat.
Liniştea-i acum deplină
Şi-a-nnoptat.

Focul e învelit pe vatră,
Iar opaiţele-au murit,
Şi prin satul adormit
Doar vr'un cîne-n somn mai latră
Răguşit.

Iat-o! Plină, despre munte
Iese luna din brădet
Şi se înalţă, încet-încet,
Gînditoare, ca o frunte
De poet.

Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad;
Ritmice valurile cad,
Cum se zbate-n dulce ropot
Apa-n vad.

Dintr-un timp şi vîntul tace;
Satul doarme ca-n mormînt —
Totu-i plin de duhul sfînt:
Linişte-n văzduh şi pace
Pe pămînt.

Numai dorul mai colindă,
Dorul tânăr și pribag.
Tainic se întâlnește-n prag,
Dor cu dor să se cuprindă,
Drag cu drag.

MÎNIOASĂ

Am să merg mai înspre seară
Prin dumbrăvi, ca mai demult,
În privighetori să-mi pară
Glasul Linei că-l ascult.
Mai știu eu ce-aș vrea s-ascult!
Că-n zori Lina sta-n porțiță,
Sălta-n vînt a ei altiță,
Vîntul îi sălta-n cosiță
Și-i făcea floare-n obraz:
Eu mergeam la plug în laz,
Și, cînd trec, Lina s-ascunde,
Parcă nici nu m-a văzut.
Îi vorbesc și nu-mi răspunde,
Nu-mi răspunde!
Și-o întreb, și nu-mi răspunde!
Și mă mir — ce i-am făcut!

Vreau de-aici să rump o floare!
Ochii unui înger scump

Au albastru de cicoare,
Și cicoarea vréu să rump!
Că-n amiazi venind pe vale,
Întîlnii pe Lina-n cale:
Fragi i-am dat, ea mi-a zis: — «Na-le!
Ți-am cerut eu ție fragi?»
Ochii ei frumoși și dragi
Priveau tot spre poala rochii,
S-a pus Lina pe tăcut,
Și vedeam că-i umblă ochii,
Umblă ochii
Ca la șerpi, îi umblă ochii,
Și mă mir — ce i-am făcut!

Să-mi pun capul pentr-o Lină,
Să mă fac un om pribag!
Ieși din neguri, lună plină,
Să mă vezi la Lina-n prag —
Mai știi eu ce-aștept în prag!?
Alte dăți sună zăvorul;
Lina pe furiș, ca dorul,
Pășea-n degete pridvorul
Și la mine-n prag venea,
Mamă-sa cît ce-adormea.
Azi ard hainele pe mine,
Mi-e greu capul ca de lut.
Stau în prag - și ea nu vine,
Nu mai vine !
E târziu și nu mai vine...
Și mă mir - ce i-am făcut!?

NU TE-AI PRICEPUT

Nu te-ai priceput!
Singur tu nu mi-ai plăcut,
Că eu tot fugeam de tine?
O, nu-i drept, nu-i drept, Sorine!
Ți-am fost dragă, știi eu bine,
Dar, să-mi spui, tu te-ai temut.
Și eu toate le-am făcut,
Ca să poți să-mi spui odată,
Să mă-ntrebi: «Mă vrei tu, fată?»
Și plîngeam de supărată
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Zici că-s mîndră și n-am vrut
Ca s-ascult vorbele tale?
Dar de unde știi? În cale
Ți-am umblat și-n deal și-n vale,
Și-orîșiuunde te-am știut.
Zile lungi mi le-am pierdut,
Să mă-mprietenesc cu tine:
Tu-mi umblai sfios, Sorine,
Și plîngea durerea-n mine
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Am fost rea și n-aș fi vrut
Să te las, ca altă fată,
Să mă strîngi tu sărutată?

Dar m-ai întrebat vrodată?
Mă-nvingea să te sărut
Eu pe tine! Pe-ntrecut
Chip cătam cu viclenie
Să te fac să-ntrebi, și mie
Mi-a fost luni întregi mînie
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Zici că, de m-ai fi cerut
Mamei tale noră-n casă,
N-aș fi vrut să merg? E, lasă!
Că de-o fată cui-i pasă,
Nu se ia după părut!
De-ntrebai, ai fi văzut!
Tu să fi-nceput iubitul,
Că-i făceam eu isprăvitul —
Tu cu pîinea și cuțitul
Mori flămînd, nepriceput!

FATMA

În faptul dimineții, prin parc, îngîndurată,
Se plimbă visătoare Fatma, frumoasa fată
A marelui Ben-Omar, califul din Bagdad —
Iar tinerele-i plete de peste umeri cad
Pe piept, și ea le prinde mănunchi în alba-i mînă.
Zîbind s-așează fata aproape de fîntînă

Pe-o lespede de marmor, privind cu gândul dus
La gura de balaur ce-azvîrle apa-n sus.

Tiptil atunci din umbra tufișului răsare
Nin-Musa, rob din Yemen. El iese din cărare,
S-apropie de fată, o prinde pe furiș,
S-apleacă, o sărută și pierde prin tufiș.
Fatma răsare-n țipet, de spaimă îngălbenită.
«El are fes ca-n Yemen și haina zdrănțuită!»
Și grabnic eunucii se-nșiră, urmărind
Ca șerpilor prin tufișuri pe Musa-Nin, și-l prind.

Fatma plîngînd se duce la tată-său și-i spune.
«Voi pune servitorii să-l bată! Și voi pune
Să-l tîrîie d-a lungul Bagdadului, legat
De-a calului meu coadă, de-a celui mai turbat!
Mișelul!» Și Ben-Omar izbește cu piciorul
Și dă un semn. În lanțuri legat, cutezătorul
Nin-Musa intră palid, cu ochii la pămînt —
El are fes ca-n Yemen și-o zdranță de veșmînt.

Fatma stă răzimată de-al tronului piilastru,
Și sclavul stă'nainte-i. El are fes albastru,
Și-albaștri are ochii, d-un farmec dureros;
E tînăr și e palid și-așa e de frumos!
S-aruncă furtunatic spre rob atunci sultanul
Și-i fulgeră-n cap ochii și-n mîină iataganul:
«Acesta e?» Și fata se-ndoaie puțintel:
«N-a fost acesta, tată! — Să nu lovești în el!»

NUNTA ZAMFIREI

E lung pământul, ba e lat,
Dar ca Săgeată de bogat
Nici astăzi domn pe lume nu-i,
Și-avea o fată, — fata lui —
Icoană-ntr-un altar s-o pui
La închinat.

Și dac-a fost pețită des,
E lucru tare cu-nțeleș,
Dar dintr-al prinților șirag,
Cîți au trecut al casei prag,
De bună seamă cel mai drag
A fost ales.

El, cel mai drag! El a venit
Dintr-un afund de Răsărit;
Un prinț frumos și tinerel,
Și fata s-a-ndrăgit de el.
Că doară tocmai Viorel
I-a fost menit.

Și s-a pornit apoi cuvînt!
Și patru margini de pământ
Ce strîmte-au fost în largul lor,
Cînd a pornit s-alerge-n zbor
Acest cuvînt mai călător
Decît un vînt!

Ca ieri, cuvîntul din vecini
S-a dus ca astăzi prin străini,
Lăsînd pe toți, din cît afund
O mie de crăimi ascund,
Toți craii multului rotund
De veste plini.

Și-atunci din tron s-a ridicat
Un împărat după-mpărat
Și regii-n purpur s-au încins,
Și doamnele grăbit au prins
Să se gătească dinadins;
Ca niciodat'.

Iar cînd a fost de s-a-implinit
Ajunul zilei de nuntit,
Din munți și văi, de peste mări,
Din larg cuprins de multe zări,
Nuntași din nouăzeci de țări
S-au răscolit.

De cum a dat din fapt de zori,
Veneau cu fete și feciori
Trăsnind rădvanele de crai,
Pe netede poteci de plai:
La tot rădvanul patru cai,
Ba patru sori.

Din fundul lumii, mai din sus,
Și din Zorit, și din Apus,

Din cît loc poți gîndind să bați
Venit-au roiuri de-mpărați
Cu stemă-n frunte și-mbrăcați
Cum astăzi nu-s.

Sosit era bătrînul Gruï
Și Sanda și Rusanda lui,
Și Ținteș, cel cu trainic rost,
Cu Lia lui sosit a fost,
Și Bardeș cel cu adăpost
Prin munți sîlhui.

Și alții, Doamne! Drag alint
De trupuri prinse-n mărgărint!
Ce fete dragi! Dar ce comori
Pe rochii lungi țesute-n flori!
Iar hainele de pe feciori
Sclipeau de-argint.

Voinicii cai spumai în salt;
Și-n creasta coifului înalt
Prin vulturi vîntul viu vuia,
Vrun prinț mai tînăr cînd trecea
C-un braț în șold și pe prăsea
Cu celălalt.

Iar mai spre-amiazi, din depărtări
Văzutu-s-a crescînd în zări
Rădvan cu mire, cu nănași,
Cu socri mari și cu nuntași,
Și nouăzeci de feciorași
Veneau călări.

Și ca la mîndre nunți de crai
Ieșit-a-n cale-ales alai
De sfetnici mulți și mult popor
Cu muzici multe-n fruntea lor;
Și drumul tot era covor
De flori de mai.

Iar cînd alaiul s-a oprit
Și Paltin-crai a stărostit
A prins să sune sunet viu
De treasc și trîmbiți și de chiu —
Dar ce scriu eu? Oricum să scriu,
E ne'mplinit!

Și-atunci de peste larg pridvor,
Din dalb iatac de foișor
Ieși Zamfira-n mers isteț,
Frumoasă ca un gînd răzleț,
Cu trupul nalt, cu părul creț,
Cu pas ușor.

Un trandafir în văi părea;
Mladiul trup i-l încingea
Un brîu de-argint, dar toată-n tot
Frumoasă, cît eu nici nu pot
O mai frumoasă să-mi socot
Cu mintea mea.

Și ea mergînd spre Viorel,
De mîină cînd a prins-o el,
Roșind, s-a zăpăcit, de drag, —

Vatavul a dat semn din steag
Și atunci porniră toți șireag
Încetinel.

Și-n vremea cât s-au cununat
S-a-ntins poporul adunat
Să joace-n drum după tilinci:
Feciori, la zece fete, cincii,
Cu zdrîngăneii la opinci,
Ca-n port de sat.

Trei pași la stînga linișor
Și alți trei pași la dreapta lor;
Se prind de mîni și se desprind,
S-adună cerc și iar se-ntind,
Și bat pămîntul tropoțind
În tact ușor.

Iar la ospăț! Un rîu de vin!
Mai un hotar tot a fost plin
De mese, și tot oaspeți rari,
Tot crai și tot crăieșe mari,
Alătura cu ghinărari
De neam străin.

A fost atîta chiu și cînt
Cum nu s-a pomenit cuvînt!
Și soarele mirat sta-n loc,
Că l-a ajuns și-acest noroc,
Să vadă el atîta joc
P-acest pămînt!

De-ai fi văzut cum au jucat
Copilele de împărat;
Frumoase toate și întrulpi,
Cu ochi șireți ca cei de vulpi,
Cu rochii scurte pînă-n pulpi,
Cu păr buclat.

Și principii falnici și-ndrăzneți,
De-al căror buzdugan isteț
Perit-au zmei din iaduri scoși!
De-ai fi văzut jucînd voioși
Și feți-voinici, și feți-frumoși,
Și logofeți.

Ba Peneș-împărat, văzînd
Pe Barbă-Cot, piticul, stînd
Pe-un gard de-alături privitor,
L-a pus la joc ! Și-ntre popor
Sărea piticu-ntr-un picior
De nu-și da rînd!

Sunt grei bătrînii de pornit,
Dar de-i pornești, sînt grei de-oprit!
Și s-au pornit bărboșii regi
Cu sfetnicii-nvechiți în legi
Și patruzeci de zile-ntregi
Au tot nuntit.

Și vesel Mugur-împărat
Ca cel dintîi s-a ridicat
Și, cu păharul plin în mîni,

Precum e felul din bătrîni,
La orice chef între români,
El a-nchinat.

Și-a zis: «Cît mac e prin livezi,
Atîți ani la miri urez!
Și-un prinț la anul! blînd și mic,
Să crească mare și voinic, —
Iar noi să mai jucăm un pic
Și la botez!»

CÎNTECUL FUSULUI

Eu mi-am făcut un cîntec
Stînd singură-n iatac —
Eu mi-am făcut un cîntec,
Și n-aș fi vrut să-l fac.
Dar fusul e de vină
Că se-nvîrtea mereu,
Și ce-mi cînta-nainte,
Cîntam pe urmă eu.

De-atunci îl cînt întruna
Că-mi vine-așa nevrînd;
De-aș face orice-aș face,
Nu pot să-l scot din gînd.

Îl cînt torcînd la vatră
Și-l cînt mergînd pe drum
Și nu pricep ce-i asta,
Și nu știu, biata, cum,

Adese, stînd la cină,
Sînt lacrimile des,
Nu pot mîncă de lacrimi
Și trebuie să ies
Afară-n vînt, afară,
Că-mi arde capul tot,
Și-ngrop în palme capul
Și-mi cînt amarul tot.

Am stat la roata morii,
Și roata umblă des,
Și roata morii cîntă
Cuvinte cu-nțeles.
Ea cîntă înainte;
Cînt și eu după ea —
Moraru-și face cruce
Privind în urma mea.

Și-am mers pe malul apei,
În valuri să-mi îngrop
Și cîntecul, și-amarul —
Dar a-nceput un plop
Să cînte, și toți plopii
Cîntau duios în vînt,
Și m-am trezit de odată
Că plîng și eu și cînt!

Și-am mers pe lunci, dar jalnic,
D-a lungul peste lunci,
Cum plîng și cîntă toate!
Și-n crîng m-am dus atunci —
Nu-i loc mai bun pe lume
De plîns decît în crîng!
Ah, toate plîng, și satul
Se miră că eu plîng!

Dar fusul e de vină,
Că se-nvîrtea mereu,
Și el cînta un cîntec,
Și-l știu d-atunci și eu!
Și-ncet ce trece viața,
Cînd n-ai nici un noroc —
Mai iute dac-ar trece,
De-ar sta mai bine-n loc!

De-ar sta pe loc mai bine!
Ori loc eu să-mi găsesc
Să pot să plîng cu hohot —
Nici asta nu-ndrăznesc!
Că mama mă tot ceartă
Și tata-i supărat,
Și-n ochii mei se uită
Toți oamenii din sat.

Ah, seara, numai seara,
Mă simt în largul meu,
Că-ngrop în pernă capul
Și, pînă-n zori mereu,

Tot plîng ca o neună
Și perna-n brațe o strîng,
Și plîng, că nu mă vede
Măicuța-mea că plîng.

BALADĂ ALBANEZĂ

Fiul pașei din Ianina
Un cal negru-n rîu adapă,
Pe cînd vine după apă
Cu vas alb pe cap Despina.
Dar din munte, de pe creastă,
George cată-n văi și vede
Și pe turc și pe nevestă.

Fiul pașei din Ianina
De la pept o floare scoate
Și-o aruncă-n val, să-noate
Pînă-n vale la Despina.
George-n munte pumnii-și strînge,
Buza cruntă-n dinți o mușcă
Și de multă ciudă plînge.

Fiul pașei din Ianina
Vesel brațele-și întinde,
Cînd se pleacă-ncet și-i prinde,
Crinul de pe rîu Despina.

Ce, la pept a pus ea floare?
Dar și-n munte George pune
Plumbii sub scăpărătoare.

Fiul pașei din Ianina
Blînd desmeardă alba frunte
A nevastei, dar din munte
Moarte-aduce carabina.
Nu în cal, nu-n fiul pașei,
Plumbul a mers drept în crinul
Pus pe albul pept al lașei.

Fiul pașei din Ianina
Sare-n șea, îndoiaie brîul,
Bate-n cal nebun cu frîul —
Și-l ajunge carabina:
Nu-n pept strîns cu haină verde,
Ci-ntr-un braț, mai mult nevaste
Cu-acel braț să nu desmerde!

REA DE PLATĂ

Ea vine de la moară;
Și jos, în ulicioară,
Punîndu-și sacul, iacă
Nu-l poate ridica.

«Ți-l duc eu !» — «Cum ?» — «Pe plată!»
Iar ea, cuminte fată,
Se și-nvoiește-ndată.
De ce-ar și zice ba?

Eu plec cu sacu-n spate.
La calea jumătate
Cer plată, trei săruturi.
Dar, uite, felul ei:
Stă-n drum și să socoate
Și-mi spune cîte toate,
Că-s scump, că ea nu poate,
Că prea sînt multe trei!

Cu două să-nvoiește,
Iar unul mi-l plătește,
Cu altul să-mi rămîie
Datoare pe-nserat.

Dar n-am să-l văd cît veacul!
Și iată-mă, săracul,
Să-i duc o poștie sacul
P-un singur sărutat!